

**Protokół posiedzenia plenarnego
Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego Województwa Lubelskiego
z dnia 28 września 2021 r.**

Obrady poprowadził Przewodniczący WRDS WL VI kadencji Marszałek Województwa Lubelskiego Pan Jarosław Stawiarski. Spotkanie odbyło się w formule hybrydowej: w Lubelskim Centrum Konferencyjnym w Lublinie przy ul. A. Grottgera 2 na IV piętrze w sali S7 oraz równolegle w aplikacji *Microsoft Teams*. W pierwszej kolejności Przewodniczący serdecznie powitał zaproszonych na posiedzenie gości oraz członków Rady. W charakterze gości w obradach uczestniczyli:

- Pani Anna Brzyska – Dyrektor Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego (UMWL);
- Pani Magdalena Urbankiewicz-Staszczak – Zastępca Dyrektora Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL;
- Pan Piotr Budyńczuk – Zastępca Dyrektora Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL;
- Pani Ewa Pachowska-Kurzepa – Kierownik Oddziału Programowania Regionalnego Programu Operacyjnego, Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL;
- Pan Krzysztof Borys – Główny Specjalista ds. instrumentów finansowych w Oddziale Programowania RPO w Departamencie Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL;
- Pan Robert Chmura – p.o. Zastępcy Dyrektora Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego UMWL;
- Pan Łukasz Budyńczuk – p.o. Zastępcy Dyrektora Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego UMWL;
- Pan Radosław Dąbrowski – Główny Specjalista w Oddziale Koordynacji EFS w Departamencie Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego UMWL;
- Pani Natalia Świacka – Zastępca Dyrektora Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie;
- Pani Aneta Wieprzowska – p.o. Wicedyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie;
- Pani Magdalena Zabłocka – Przewodnicząca SZR ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich WRDS WL (Związek Rzemiosła Polskiego);
- Pan Marcin Gołębiowski – Przewodniczący SZR ds. Edukacji i Szkolnictwa Wyższego WRDS WL (Pracodawcy Ziemi Lubelskiej);
- Pan Andrzej Pruszkowski – Przewodniczący SZR ds. Rynku Pracy, Zatrudnienia, Wynagrodzeń i Świadczeń Socjalnych (strona samorządowa);
- Pan Andrzej Ryl – Przewodniczący SZR ds. Gospodarki, Innowacji i Rozwoju Przedsiębiorczości WRDS WL (strona rządowa).

Imienna lista obecności z posiedzenia stanowi załącznik nr 1 do niniejszego protokołu.

Przewodniczący poinformował zebranych o nagrywaniu posiedzenia dla celów protokolarnych. Następnie zachęcił członków WRDS WL do zapoznania się z proponowanym porządkiem obrad posiedzenia. Do porządku obrad nie wniesiono uwag.

Porządek obrad

- 1. Otwarcie posiedzenia plenarnego Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego Województwa Lubelskiego.**
 - Powitanie zaproszonych gości oraz członków WRDS WL;
 - Informacja o nagrywaniu posiedzenia ze względu na cele protokolarne;
 - Przyjęcie porządku obrad posiedzenia;
 - Przyjęcie protokołu z posiedzenia z dnia 23 lipca 2021 r.
- 2. Przyjęcie uchwały w sprawie wskazania przedstawiciela WRDS WL do Rady Rozwoju Obszaru Gospodarczego.**
 - Głosowanie nad przyjęciem uchwały Nr 15/2021 WRDS WL.
- 3. Przyjęcie uchwały w sprawie powołania Przewodniczącej Stałego Zespołu Roboczego ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich WRDS WL.**
 - Głosowanie nad przyjęciem uchwały Nr 16/2021 WRDS WL.
- 4. Przyjęcie uchwały w sprawie zmiany składu Stałego Zespołu Roboczego ds. Rynku Pracy, Zatrudnienia, Wynagrodzeń i Świadczeń Socjalnych WRDS WL.**
 - Głosowanie nad przyjęciem uchwały Nr 17/2021 WRDS WL.
- 5. Prezentacja dotycząca konsultacji do projektu dla programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027.**
 - Wystąpienia zaproszonych gości.
- 6. Omówienie wyników prac Stałych Zespołów Roboczych WRDS WL oraz dyskusja w sprawie wydania opinii WRDS WL do projektu.**
 - SZR ds. Funduszy Europejskich;
 - SZR ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich;
 - SZR ds. Rynku Pracy, Zatrudnienia, Wynagrodzeń i Świadczeń Socjalnych;
 - SZR ds. Edukacji i Szkolnictwa Wyższego;
 - SZR ds. Gospodarki, Innowacji i Rozwoju Przedsiębiorczości;
 - SZR ds. Polityki Społecznej i Ochrony Zdrowia;
 - SZR ds. Infrastruktury i Transportu.
- 7. Przyjęcie Opinii Nr 2/2021 WRDS WL do projektu dla programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027.**
 - Wskazanie adresatów Opinii.
- 8. Wolne wnioski.**
- 9. Zakończenie posiedzenia.**

Jarosław Stawiarski – Przewodniczący WRDS, Marszałek Województwa Lubelskiego
Przystąpił do głosowania nad przyjęciem porządku obrad posiedzenia plenarnego WRDS WL.

Głosowanie nad przyjęciem porządku obrad:

Głosy za - 23
Głosy przeciw - 0
Głosy wstrzymane - 0

Członkowie WRDS WL jednomyślnie przyjęli porządek obrad posiedzenia.

- **Przyjęcie protokołu z posiedzenia w dniu 23 lipca 2021 r.**

Głosowanie nad przyjęciem protokołu z dnia 23 lipca 2021 r.

Głosy za - 23
Głosy przeciw - 0
Głosy wstrzymane - 0

Członkowie WRDS WL jednomyślnie przyjęli protokół z dnia 23 lipca 2021 r.

Ad 2. Przyjęcie uchwały w sprawie wskazania przedstawiciela WRDS WL do Rady Rozwoju Obszaru Gospodarczego.

Jarosław Stawiarski – Przewodniczący WRDS WL, Marszałek Województwa Lubelskiego poinformował, że w dniu 31 sierpnia 2021 r. do biura WRDS WL wpłynęła prośba o wytypowanie nowego przedstawiciela WRDS WL do Rady Rozwoju Obszaru Gospodarczego. Do tej pory WRDS WL w RROG reprezentował pan Mieczysław Majewski, który w ubiegłym roku złożył rezygnację z członkostwa w WRDS WL. Podczas posiedzenia Prezydium WRDS WL, które odbyło się 9 września 2021 r. gremium wyznaczyło Panią Wiesławę Janczak – Przewodniczącą Rady OPZZ Województwa Lubelskiego jako kandydatkę na przedstawiciela w RROG. Przewodniczący poddał pod głosowanie kandydaturę Pani W. Janczak.

Głosowanie nad przyjęciem uchwały Nr 15/2021 WRDS WL:

Głosy za - 24
Głosy przeciw - 0
Głosy wstrzymane - 1

Członkowie WRDS WL jednomyślnie przyjęli uchwałę.

Prośba o wytypowanie nowego reprezentanta z WRDS WL do RROG stanowi załącznik nr 2 do niniejszego protokołu.

Uchwała Nr 15/2021 WRDS WL w sprawie wskazania przedstawiciela WRDS WL do Rady Rozwoju Obszaru Gospodarczego stanowi załącznik nr 3 do niniejszego protokołu.

Ad 3. Przyjęcie uchwały w sprawie powołania Przewodniczącej Stałego Zespołu Roboczego ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich WRDS WL.

Jarosław Stawiarski – Przewodniczący WRDS WL, Marszałek Województwa Lubelskiego W związku z odwołaniem ze składu zespołu Pani Elżbiety Wójcik, pełniącej funkcję Przewodniczącej Stałego Zespołu Roboczego ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich WRDS WL oraz powołaniem w jej miejsce Pani Magdaleny Zabłockiej, na Przewodniczącą SZR ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich WRDS WL, Przewodniczący WRDS WL powołał przedstawicielkę Związku Rzemiosła Polskiego Panią M. Zabłocką.

Głosowanie nad przyjęciem uchwały Nr 16/2021 WRDS WL:

Głosy za - 22
Głosy przeciw - 0
Głosy wstrzymane - 0

Członkowie WRDS WL jednomyślnie przyjęli uchwałę.

Dokument stanowi załącznik nr 4 do niniejszego protokołu.

Jarosław Stawiarski – Przewodniczący WRDS WL, Marszałek Województwa Lubelskiego Pogratulował Pani M. Zabłockiej objęcia nowej funkcji.

Ad 4. Przyjęcie uchwały w sprawie zmiany składu Stałego Zespołu Roboczego ds. Rynku Pracy, Zatrudnienia, Wynagrodzeń i Świadczeń Socjalnych WRDS WL.

Jarosław Stawiarski – Przewodniczący WRDS WL, Marszałek Województwa Lubelskiego Działając na wniosek Pana Mariana Króla – Przewodniczącego Zarządu Regionu Środkowowschodniego NSZZ „Solidarność” z dnia 15 września 2021 r. ze składu Stałego Zespołu Roboczego ds. Rynku Pracy, Zatrudnienia, Wynagrodzeń i Świadczeń Socjalnych WRDS WL Przewodniczący odwołał przedstawiciela NSZZ „Solidarność” Pana Jerzego Jakubowicza. Dodał, że strona jeszcze nie podała informacji kto ma zostać powołany w miejsce Pana J. Jakubowicza.

Wniosek o dokonanie zmiany osobowej w składzie SZR ds. Rynku Pracy, Zatrudnienia, Wynagrodzeń i Świadczeń Socjalnych WRDS WL stanowi załącznik nr 5 do niniejszego protokołu.

Głosowanie nad przyjęciem uchwały Nr 17/2021 WRDS WL:

Głosy za	- 24
Głosy przeciw	- 0
Głosy wstrzymane	- 0

Uchwała Nr 17/2021 została przyjęta zwykłą większością głosów.

Dokument stanowi załącznik nr 6 do niniejszego protokołu.

Ad 5. Prezentacja dotycząca konsultacji do projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027.

Jarosław Stawiarski – Przewodniczący WRDS WL, Marszałek Województwa Lubelskiego Poprosił o wprowadzenie w tematykę programu Panią Annę Brzyšką – Dyrektora Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL.

- Wystąpienia zaproszonych gości.

Anna Brzyška – Dyrektora Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL

Powitała zgromadzonych oznajmiając, że postara się jak najwięcej przedstawić najistotniejsze założenia programu i sam program, który był już przedstawiany siedmiu stałym zespołom roboczym działającym w ramach WRDS WL. Podkreśliła konieczność zapoznania się z dokumentami, o których mowa podczas prowadzonych konsultacji oraz w grupach tematycznych pracujących nad tworzeniem programu. Poinformowała, że pakiet rozporządzeń dotyczących polityki spójności został zatwierdzony przez Parlament Europejski i wszedł w życie z dniem 1 lipca 2021 r. Do tej pory prace były prowadzone na podstawie projektów, obecnie rozporządzenia unijne są już zatwierdzone, a Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 zostały zaktualizowane pod obowiązujące rozporządzenia. Są to akty prawa o najszerszym zasięgu, stosowane we wszystkich państwach członkowskich UE. W rozporządzeniu ogólnym wyszczególniono pięć celów polityki, w ramach których można się poruszać. Zawarto w nim poziomy dofinansowania, które będą obowiązywały w naszym regionie. Bardzo ważną częścią rozporządzenia jest wzór programu, został on zastosowany podczas pisania projektu programu. Zakres obszarów, jakie mogą zostać wdrożone określono

w Rozporządzeniach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Te trzy akty prawa o najszerszym zasięgu stosowane w naszym państwie są wyznacznikiem poziomu Komisji Europejskiej. Na uwagę zasługują również dokumenty komisyjne, priorytety wynikające z agendy cyfrowej, czyli kontekst całego cyberbezpieczeństwa, które można wdrożyć po raz pierwszy w Funduszach Europejskich na poziomie regionalnym. Rada Europejska zaleca podjęcie konkretnych działań w zakresie skutecznego zarządzania, wpieranie gospodarki (ożywienie gospodarcze), poprawę skuteczności systemu ochrony zdrowia, złagodzenie wpływu kryzysu na zatrudnienie, zapewnianie świadczeń społecznych. Mówi o tym również *Country Report*, który jest dedykowany tworzeniu programów krajowych i regionalnych. W odniesieniu do uwarunkowań krajowych najistotniejszym dokumentem jest Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności. Obecnie trwają negocjacje strony rządowej z Komisją Europejską zmierzające do wypracowania ostatecznego kształtu konkretnych obszarów wsparcia. Dokument ten stanowi strategię wykorzystania Funduszy Europejskich w Polsce. Chodzi nie tylko o Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, ale również dla ośmiu programów krajowych, które będą dostępne. Pani Dyrektor podkreśliła, że zakończyły się już konsultacje sześciu z tych programów. Konsultowane będą: Program Fundusze Europejskie – Pomoc Żywnościowa oraz Program w obszarze FST. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju i Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 obligują do wsparcia obszarów strategicznej interwencji i wskazują na obszary zmarginalizowane tzn. miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz gminy zagrożone trwałą marginalizacją. Należy pamiętać również o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, na podstawie której przeprowadzane są konsultacje społeczne. Pani Dyrektor zaznaczyła, iż konsultacje projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 trwają od 28 lipca br. do 30 września br. W tym czasie zorganizowano prawie 70 spotkań. Każda instytucja wyrażająca chęć skonsultowania programu otrzymała taką możliwość. Dodała, że zainteresowana indywidualnymi konsultacjami była m.in. Pani Prezes Banku Żywności, która kilkakrotnie składała wizytę w DZRPO UMWL, by porozmawiać na temat wsparcia nie tylko na poziomie regionalnym, bo informacje przekazywane są również z poziomu krajowego. Pomimo kończących się już konsultacji programu DZRPO w UMWL jest otwarty i zaprasza wszystkich zainteresowanych do dalszej debaty. Pani Dyrektor poinformowała, że tzw. ustawa wdrożeniowa została w ubiegłym tygodniu przekazana do konsultacji społecznych i prowadzone są prace nad uwagami. Nieoficjalne rozmowy z Komisją Europejską cały czas trwają. Komisja rozpoczęła już analizę projektu, a dodatkowe informacje są przekazywane Komisji na bieżąco. Pani A. Brzyska zaakcentowała, że Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030, która w tym roku została przyjęta, nie służy wyłącznie do realizacji Funduszy Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027. Żeby umożliwić korzystanie z pozostałych ośmiu programów krajowych należy wpisywać się w konteksty i obszary określone w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego. Dodała, iż Regionalna Strategia Innowacji wskazuje na inteligentne specjalizacje, które są wymogiem dla Funduszy Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027. Charakteryzuje ona proces przedsiębiorczego odkrywania, który wskazała Komisja Europejska, jako obligatoryjny w kontekście wdrażania nowej perspektywy. Na proces decyzyjny w zakresie planowania inwestycji związanych z rozwojem transportu wpływ będzie również Program Strategicznego Rozwoju Transportu Województwa Lubelskiego, a także ocena *ex ante*, do której szeroko zapraszano. Kluczowymi zadaniami wynikającymi wprost ze Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030 są cele kształtujące się poprzez rozpoznanie najważniejszych wyzwań, potrzeb i oczekiwań mieszkańców regionu. Powstałe cele są fundamentalnym wyzwaniem i powinny zostać zrealizowane w takim zakresie na jaki pozwalają dokumenty z poziomu europejskiego oraz krajowego w Funduszach Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027. Prowadzone są więc szeroko zakrojone prace nad wieloma aspektami w kontekście

gospodarki, społeczeństwa oraz zrównoważonego rozwoju terytorialnego miejskich obszarów funkcjonalnych, których jest w naszym województwie siedemnaście. Konieczność wsparcia jednoznacznie wskazana jest w rozporządzeniu ogólnym (dokładnie w art. 17). Celem jest również optymalne wykorzystanie potencjału rolno-spożywczego. W odniesieniu do Regionalnej Strategii Innowacji w naszym województwie zidentyfikowano pięć obszarów to: 25 inteligentnych specjalizacji w zakresie zielonej gospodarki, która jest priorytetem dla Komisji Europejskiej, 22 inteligentne specjalizacje w kontekście zdrowego społeczeństwa, 22 inteligentne specjalizacje w obszarze cyfrowego społeczeństwa, 20 inteligentnych specjalizacji w zakresie technologii materiałowych, procesów produkcyjnych i logistycznych oraz 15 inteligentnych specjalizacji dotyczących żywności wysokiej jakości. Biorąc pod uwagę wyznaczniki wskazane we wszystkich ww. dokumentach, ale także dane statystyczne charakteryzujące województwo lubelskie należy uwzględnić przede wszystkim: starzenie się społeczeństwa, ubytek ludności, zagrożenie ubóstwem (poniżej średniej krajowej tzw. ubóstwo skrajne), stopa bezrobocia, gospodarka odpadami, negatywne skutki zmian klimatu, których coraz częściej doświadczamy oraz niskie PKB *per capita*. W kontekście całokształtu poprzez analizę zidentyfikowano 12 wyzwań rozwojowych, które będą realizowane poprzez program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego. Nad projektem programu pracowało 165 osób, spotykały się one w tzw. tematycznych grupach roboczych. W pracach uczestniczyły osoby reprezentujące różne środowiska, nie byli to wyłącznie pracownicy UMWL. Wszyscy, którzy indywidualnie się zgłosili zostali zaproszeni przez Pana Marszałka do pracy nad projektem programu. Do udziału w pracach tematycznych grup roboczych zaproszono wszystkich członków Komitetu Monitorującego RPO WL. Ze wszystkich przedstawicieli będących członkami Komitetu Monitorującego RPO WL, który liczy 38 osób, zgłosiło się zaledwie siedmioro. Udało się jednak zbudować grupę ekspertów, której praca pozwoliła na nadanie struktury programowi, opisanie priorytetów, celów szczegółowych oraz typów operacji, do końca ubiegłego roku. Wciąż odbywają się liczne sektorowe spotkania z Komisją Europejską. Przy UMWL powołano Zespół sterujący ds. wsparcia procesu opracowania składający się z dyrekcji wszystkich departamentów UMWL i jednostek podległych. Zespół ten ośmiokrotnie opiniował poszczególne etapy prac tematycznych grup roboczych. Wypracowano koncepcję instrumentów terytorialnych, bardzo istotną dla Komisji Europejskiej, a w szczególności dla województwa lubelskiego, gdzie występuje najwyższa skala miejskich obszarów funkcjonalnych, czyli obszarów strategicznej interwencji (tj. miejskich obszarów funkcjonalnych, miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, gmin zagrożonych trwałą marginalizacją). W pracach nad instrumentami terytorialnymi uczestniczył również ekspert Komisji Europejskiej. Odnosząc się do spekulacji jakie dotarły do DZRPO, nazwa programu: „Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027” została przyjęta przez Zarząd Województwa Lubelskiego w dniu 9 lutego 2021 r. Nie jest ona przypadkowa - została niejako narzucona przez Komisję Europejską. Nazwy wszystkich programów krajowych rozpoczynają się od „Fundusze Europejskie dla (np. infrastruktury, klimatu, środowiska, rozwoju cyfrowego itd.) ...”. Wyjaśniła, że nazwa programu musi zawierać aspekt unijny oraz określenie regionu. W sierpniu 2021 r. odbyło się pierwsze posiedzenie Grupy roboczej wspierającej prace nad przygotowaniem Funduszy Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027. W skład tej grupy wchodzi łącznie 80 osób z 77 instytucji. Obecnie trwają przygotowania do kolejnego spotkania. Jej członkowie mają możliwość indywidualnego konsultowania się z DZRPO, w przypadku pojawienia się ewentualnych niejasności. Projekt programu został przyjęty przez ZWL 6 lipca 2021 r., następnie w dniu 20.07 br. przekazano go na roboczo Komisji Europejskiej i Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. Z dniem 28 lipca br. rozpoczęto oficjalne konsultacje społeczne programu. W odpowiedzi na pogłoski dotyczące braku współpracy z przedsiębiorcami w trakcie tworzenia programu Pani Dyrektor sprostowała, że do prac nad projektem programu zaproszono szereg przedsiębiorców. Przeprowadzono nawet badania

ankietowe wśród potencjalnych wnioskodawców w zakresie ich zapotrzebowania na wsparcie w ramach perspektywy finansowej 2021-2027. Badania te odbywały się w lipcu i sierpniu 2019 r. DRPO UMWL rozesłał prawie 4 tys. ankiet do przedsiębiorców, w wyniku czego z departamentem współpracowały 1 032 podmioty. W styczniu 2020 r. DRPO prowadził panele eksperckie dotyczące określenia potencjału i ewentualnych obszarów wsparcia w zakresie jego zapotrzebowania. W pracach uczestniczyły mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, organizacje pozarządowe oraz instytucje z otoczenia biznesu. Przedsiębiorcy byli angażowani do współpracy w bardzo szerokim gronie. Aktualnie dobiega już końca ocena *ex ante* wykorzystania instrumentów finansowych. Dotychczas przeprowadzono 557 ankiet wśród przedsiębiorców korzystających z instrumentów finansowych, a ponad 1 100 ankiet od przedsiębiorców zebrano elektronicznie i telefonicznie. Organizowano dedykowane przedsiębiorcom specjalne spotkania, z których jedno odbyło się 13 września br. w Lubelskim Centrum Konferencyjnym w Lublinie, a drugie 15 września br. w Chełmie. Na ww. spotkania zaproszeni byli wszyscy przedstawiciele przedsiębiorców, przesłano również wiadomości e mail do przedsiębiorców korzystających ze środków. Niestety spotkania nie cieszyły się dużym zainteresowaniem, mimo wykonanych telefonów. Pani Dyrektor podziękowała tym, którzy zdecydowali się przyjść i zaangażowali się w dyskusji. Wracając do struktury programu, jest ona zgodna ze wzorem wskazanym w pakiecie legislacyjnym. Najważniejsza jest część główna programu, czyli rodzaje planowanych działań, określenie przeznaczenia środków, katalog beneficjentów, grupy docelowe oraz zasady udzielania wsparcia. W odniesieniu do wsparcia finansowego, dofinansowanie wynosi 85%, nie należy jednak generalizować wsparcia z projektu z pomocą publiczną, jeżeli uzyskamy pomoc publiczną, wtedy wsparcie będzie uzależnione od poziomu dopuszczalnej intensywności tej pomocy. Zarząd Województwa Lubelskiego stara się wynegocjować z Ministerstwem wysokość środków z budżetu państwa, tak by poszczególne grupy beneficjentów mogły uzyskać dofinansowanie nawet do 95%. Departament ZRPO liczy na pozytywne ustalenia w ramach kontraktu programowego. Pojawiły się zarzuty o brak wizji w programie, co jest nieprawdą. Zidentyfikowano wspólny cel jednoznacznie wskazujący co chcemy osiągnąć poprzez realizację programu m.in. przez wykorzystanie społecznych i gospodarczych potencjałów regionu, które w sposób zintegrowany, zrównoważony i inteligentny przyczynią się do rozwoju województwa, a przede wszystkim wpłyną na podniesienie jakości życia i bezpieczeństwo mieszkańców. Struktura Funduszy Europejskich opiera się na pięciu celach polityki, wcześniej było ich jedenaście. W celu pierwszym opracowano dwa priorytety inwestycyjne: badania naukowe i innowacje oraz transformacja gospodarcza i cyfrowa regionu (np. telemedycyna, cyberbezpieczeństwo, e-zdrowie). Drugim celem polityki jest bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa, ochrona zasobów środowiska i klimatu efektywnego wykorzystania energii poprzez m.in. magazynowanie ciepła i energii, retencję oraz zagospodarowanie wód opadowych. Cel trzeci to system zrównoważonego transportu, który musi być zaprogramowany zgodnie z planem transportowym. Cel czwarty (dwufunduszowy) dotyczy 6. priorytetu, który obejmuje rozwój infrastruktury społecznej i zdrowotnej, finansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i EFS+. W celu czwartym po raz pierwszy pojawia się kultura i turystyka, co udało się wynegocjować z Komisją Europejską. Natomiast cel piąty ze względu na fakt konieczności wspierania zrównoważonego rozwoju wszystkich terytoriów jest dedykowany wyłącznie instrumentom terytorialnym. Departament ZRPO do instrumentów terytorialnych podszedł w bardzo szczególny sposób. Mając na uwadze konieczność zrealizowania zapisów dokumentów strategicznych i rekomendacji Komisji Europejskiej oraz Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej dostrzegł potrzebę podjęcia integralnych działań celem osiągnięcia wyrównywania i zrównoważonego rozwoju w województwie lubelskim. Departament Strategii i Rozwoju zaproponował i wypracował 17 miejskich obszarów funkcjonalnych, które zostały wyznaczone w Strategii Województwa

Lubelskiego 2030. Dotychczas funkcjonował jeden miejski obszar funkcjonalny, gdzie rdzeniem było miasto Lublin i 16 gmin ościennych. Obecnie istnieje 17 miejskich obszarów funkcjonalnych i 72 gminy. To najwięcej Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) w kraju, ponieważ poszczególne województwa mają ich po dwa lub trzy. Oprócz rewitalizacji dotąd stosowanej (MOF), uwzględniono w niej również miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze i gminy zagrożone trwałą marginalizacją, którym dedykowany będzie odrębny nabór. Dla 140 gmin zagrożonych trwałą marginalizacją umożliwiona zostanie realizacja innego instrumentu terytorialnego, dotyczącego wsparcia poprzez realizację projektów w partnerstwie tych jednostek. Pani Dyrektor dla celów poglądowych przedstawiła mapę wskazującą rozłożenie miejskich obszarów funkcjonalnych w województwie lubelskim. Wyjaśniła, że każdemu obszarowi zapewniono możliwość korzystania z wielu celów polityki pierwszego, drugiego, piątego oraz czwartego EFS-owego, co oznacza, że ZIT MOF będą dwufunduszowe. W poprzedniej perspektywie możliwość realizowania projektów ZIT-owych była ograniczona. Podstawą realizacji tych projektów jest zawarcie zinstytucjonalizowanej formy partnerstwa i opracowanie strategicznego dokumentu, czyli strategii rozwoju lokalnego lub strategii ZIT. Głównym załącznikiem w ramach tych strategii jest wykaz projektów do realizacji. Realizować je będzie ten, kto wyrazi chęć uczestnictwa i absorpcji środków, które będą oddziaływać na cały miejski obszar funkcjonalny. Pojawiło się pytanie, czy przedsiębiorcy będą mogli w nim uczestniczyć. Pani Dyrektor odpowiedziała twierdząco. Działania rewitalizacyjne będą realizowane na podstawie gminnego programu rewitalizacji w ramach piątego celu polityki, zgodnie z wymogami zaktualizowanej ustawy o rewitalizacji. Kompetencyjnie możliwości rewitalizacyjne nie uległy zmianie. Obejmą one: odnowę, odbudowę, nadanie nowych funkcji społecznych, gospodarczych, kulturalnych i przedsiębiorczych. Założeniem jest również, żeby partnerstwa te realizowały zadania środowiskowe i klimatyczne w ramach drugiego i piątego celu polityki. W Strategii Rozwoju Ponadlokalnego lub Strategii IIT, jeżeli znajdzie się organizacja pozarządowa (NGO), przedsiębiorca lub lokalna grupa działania (LGD) jako beneficjent, to będą one mogły aplikować o fundusze w ramach tego partnerstwa. Odnosząc się ponownie do kwestii finansowania należy wspomnieć o pewnej zmianie, mianowicie w poprzedniej perspektywie 70% środków pochodziło z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), a 30% z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Teraz ich stosunek wynosi 75:25. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej dokonało zmiany koncentracji tematycznej. Zarząd Województwa Lubelskiego jest na etapie ustalania, jakie koncentracje tematyczne będą znajdowały się w programie. Wszystkie minima, jakie są wskazane przez Komisję Europejską i Ministerstwo FiPR zostaną utrzymane. W kwestii harmonogramu konsultacji, w dniu 20 lipca br. projekt programu został przekazany Ministerstwu FiPR, 28 lipca br. odbyła się konferencja otwierająca konsultacje, w przedziale sierpień-wrzesień (dokładnie do 17 września br.) trwały spotkania w każdym powiecie województwa lubelskiego. Spotkania cieszyły się ogromnym zainteresowaniem, a w toku dyskusji pojawiło się wiele nowych poglądów. Jednostki samorządu terytorialnego wykazały wielkie zainteresowanie nowymi działaniami. 20 sierpnia br. odbyło się spotkanie grupy wspierającej prace nad przygotowaniem programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Po zakończeniu konsultacji społecznych zaplanowano kolejne takie spotkanie. Jeszcze tego samego dnia projekt programu został przedstawiony Radzie Działalności Pożytku Publicznego Województwa Lubelskiego, która wystawiła programowi pozytywną opinię. Odbyły się również spotkania ze wszystkimi gminami wchodzącymi w skład miejskich obszarów funkcjonalnych, było to 17 odrębnych spotkań. Projekt programu został dwukrotnie przedstawiony Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, która również zaopiniowała program pozytywnie. Dwukrotnie przedstawiono program organizacjom pozarządowym. Z programem zapoznani zostali także seniorowie. Oddzielne spotkanie zorganizowane było dla pracodawców, a oddzielne dla organizacji

badawczych i uczelni. Na dzień 29 września br. zaplanowano spotkanie na posiedzeniu Międzyresortowego Zespołu ds. Funduszy Unii Europejskiej. Program w dalszym ciągu będzie merytorycznie prezentowany. Pani Dyrektor wyraziła chęć odniesienia się do stanowiska Konfederacji Lewiatan dot. konsultacji programu, jakie otrzymała w dniu poprzedzającym bieżące posiedzenie, pod koniec prezentowania programu.

Jarosław Stawiarski – Przewodniczący WRDS WL, Marszałek Województwa Lubelskiego
Podziękował Pani A. Brzyskiej. W związku z przedstawieniem wszystkich etapów prezentacji programu na posiedzeniach stałych zespołów roboczych WRDS WL, które zdały wypracować opinie do projektu, Przewodniczący zaproponował, żeby przejść od razu do dyskusji. Nie słysząc sprzeciwu płynnie przeszedł do realizowania kolejnego punktu porządku obrad.

Prezentacja pt. Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 stanowi załącznik nr 7 do niniejszego protokołu.

Pismo w sprawie wydania opinii do projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 stanowi załącznik nr 8 do niniejszego protokołu.

Projekt programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 stanowi załącznik nr 9 do niniejszego protokołu.

Ad 6. Omówienie wyników prac Stałych Zespołów Roboczych WRDS WL oraz dyskusja w sprawie wydania opinii WRDS WL do projektu.

Jarosław Stawiarski – Przewodniczący WRDS WL, Marszałek Województwa Lubelskiego
Zwrócił się do Przewodniczących stałych zespołów roboczych WRDS WL z prośbą o przedstawienie wyników prac zespołów. Jako pierwszego poprosił o zabranie głosu Pana Andrzeja Kurowskiego – Przewodniczącego SZR ds. Funduszy Europejskich WRDS WL.

- SZR ds. Funduszy Europejskich

Andrzej Kurowski – Przewodniczący SZR ds. Funduszy Europejskich WRDS WL, BCC
Oznajmił, iż zespół spotkał się in gremio, z nielicznymi nieobecnościami, w dniu 15 września 2021 r. Dyskusja na temat projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego zajęła członkom zespołu ponad dwie godziny. Wypracowana opinia jest dość krótka, mieści się w trzech zdaniach. Jej treść stanowi pisemny wniosek złożony przez przedstawicieli NSZZ „Solidarność” przed rozpoczęciem się obrad. W debacie chętnie zabierali głos przedstawiciele przedsiębiorców (zwłaszcza rzemiosła) oraz przedstawiciele samorządu. Nie wypowiedziała się jednak ani strona wnioskodawcy, czyli NSZZ „Solidarność” ani strona rządowa. Kiedy wzorem dotychczasowych praktyk członkowie zespołu wyrazili potrzebę zebrania uwag, by następnie rozesać je wszystkim członkom zespołu do ponownej oceny, celem zredagowania dokumentu, padł wniosek formalny o przegłosowanie opinii w obecnym jej kształcie. Pan Przewodniczący A. Kurowski nie dostrzegł żadnych wad formalnych tej procedury, ponieważ na sali reprezentowane były wszystkie strony dialogu, poddał więc opinię pod głosowanie. Opinia została przyjęta zwykłą większością głosów. Podkreślił, że niezależnie od krótkiej formy przyjętej opinii, zespół nie potraktował tematu pobieżnie. Przewodniczący wyraził szacunek dla osób, które były przygotowane i zabierały głos w dyskusji. Na koniec dodał, że niektóre uwagi zostały pisemnie zgłoszone departamentowi ZRPO, na które odpowiedziała Pani Dyrektor A. Brzyska rozwiewając wątpliwości.

Opinia Nr 2/2021 Stałego Zespołu Roboczego ds. Funduszy Europejskich WRDS WL z dnia 15 września 2021 r. w sprawie projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 stanowi załącznik nr 10 do niniejszego protokołu.

Jarosław Stawiarski – Przewodniczący WRDS WL, Marszałek Województwa Lubelskiego
Podziękował za wypowiedź i poprosił o głos Panią Magdalenę Zabłocką – Przewodniczącą SZR ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich WRDS WL.

- SZR ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich;

Magdalena Zabłocka – Przewodnicząca SZR ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich WRDS WL, Związek Rzemiosła Polskiego

Zespół Pani M. Zabłockiej również pozytywnie zaopiniował projekt programu przedstawiony przez pracowników UMWL. Podczas spotkania prelegenci opowiedzieli o zasobach i o projekcie, bardzo sprawnie odpowiadali również na pytania członków zespołu. Uzupełnili, że rolnicy potraktowani są w programie jako przedsiębiorcy. Należy pamiętać, iż obszarom wiejskim dedykowane jest również wiele innych programów, nie tylko w program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Na zakończenie posiedzenia zespołu większością głosów przyjęto pozytywną opinię.

Opinia Nr 1/2021 Stałego Zespołu Roboczego ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich WRDS WL z dnia 16 września 2021 r. w sprawie projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 stanowi załącznik nr 11 do niniejszego protokołu.

- SZR ds. Edukacji i Szkolnictwa Wyższego

Marcin Gołębiowski – Przewodniczący SZR ds. Edukacji i Szkolnictwa Wyższego WRDS WL, Pracodawcy Ziemi Lubelskiej

Posiedzenie odbyło się w dniu 17 września 2021 r. Przed rozpoczęciem dyskusji członkowie zespołu zostali zapoznani z założeniami programu w zakresie Priorytetu IX Lepsza Edukacja. Po przeprowadzonej dyskusji pozytywnie zaopiniowano przedstawiony projekt programu. Przewodniczący w imieniu zespołu podziękował pracownikom UMWL za poświęcony czas oraz merytoryczne przedstawienie Priorytetu Lepsza Edukacja.

Opinia Nr 2/2021 Stałego Zespołu Roboczego ds. Edukacji i Szkolnictwa Wyższego WRDS WL z dnia 17 września 2021 r. w sprawie projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 w zakresie Priorytetu Lepsza Edukacja stanowi załącznik nr 12 do niniejszego protokołu.

- SZR ds. Infrastruktury i Transportu

Marek Kołodziejczyk – Przewodniczący SZR ds. Infrastruktury i Transportu WRDS WL, Forum Związków Zawodowych

Zespół odnosząc się do przedstawionej prezentacji postanowił przyjąć pozytywną opinię do projektu programu. W trakcie trwania dyskusji zadawano liczne pytania, min. o kwestie zakupu środków transportowych przez osoby prywatne i przez przedsiębiorstwa. Na zadawane pytania udzielono odpowiedzi. Podsumował, że zmiany, jakie mogą zostać dokonane za pośrednictwem Funduszy Europejskich dla przedsiębiorstw, podmiotów komunalnych i strukturalnych są zadowalające.

Opinia Nr 1/2021 Stałego Zespołu Roboczego ds. Infrastruktury i Transportu WRDS WL z dnia 24 września 2021 r. w sprawie projektu programu Fundusze Europejskie stanowi załącznik nr 13 do niniejszego protokołu.

- SZR ds. Polityki Społecznej i Ochrony Zdrowia;

Marek Chmielewski – Przewodniczący SZR ds. Polityki Społecznej i Ochrony Zdrowia WRDS WL, NSZZ „Solidarność”

Spotkanie zespołu odbyło się 23 września 2021 r., trwało bardzo długo. Można powiedzieć, że był to maraton dla zajmujących się tylko polityką społeczną i szeroko pojętym zdrowiem. Po zaprezentowaniu przez zespół złożony z pracowników samorządowych odbyła się prawie trzygodzinna dyskusja, po której pozostał jednak pewien niedosyt. Członkowie zespołu mieli okazję dowiedzieć się, że istnieją pewne linie demarkacyjne, a więc część postulatów i pytań, które nie do końca mogły mieścić się w odpowiedziach z poziomu regionalnego. W punkcie drugim opinii wypracowanej przez zespół zawarto wnioski o przeprowadzenie dalszych konsultacji społecznych, ponieważ część rozwiązań dotyczących polityki społecznej i ochrony zdrowia pozostaje jeszcze w merytorycznej dyskusji co do ich ostatecznego kształtu na poziomie krajowym. Stąd wniosek strony społecznej i rządowej, gdy skonkretyzowane zostaną już zamiary resortu zdrowia i ministerstwa odpowiadającego za politykę społeczną po to, by można było zapoznać i odnieść się do szczegółowych rozwiązań, które zespół zawarł w preambule opinii, mają istotne znaczenie ze względu na fakt, iż Lubelszczyzna jest jednym z biedniejszych oraz wyludniających się regionów, co rzutuje też na specyficzne potrzeby w zakresie polityki społecznej, jak i ochrony zdrowia. Ostateczna konkluzja opinii jest pozytywna, ponieważ te rozwiązania umożliwią zaspokajanie potrzeb społecznych naszego regionu. Przewodniczący podziękował za zaangażowanie i merytoryczny poziom gościom ze strony samorządowej.

Opinia Nr 1/2021 Stałego Zespołu Roboczego ds. Polityki Społecznej i Ochrony Zdrowia WRDS WL z dnia 23 września 2021 r. w sprawie projektu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 stanowi załącznik nr 14 do niniejszego protokołu.

- SZR ds. Rynku Pracy, Zatrudnienia, Wynagrodzeń i Świadczeń Socjalnych;

Andrzej Pruszkowski – Przewodniczący SZR ds. Rynku Pracy, Zatrudnienia, Wynagrodzeń i Świadczeń Socjalnych WRDS WL, strona samorządowa

Poinformował, że zespół pozytywnie zaopiniował przedstawiony projekt programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Strona społeczna postulowała, by jeśli to możliwe, rozważyć poszerzenie katalogu beneficjentów i odbiorców wsparcia w zakresie celu szczegółowego 4b (Modernizacja Instytucji Publicznych Służb Zatrudnienia Sprzyjająca Efektywności Działania) o pracowników instytucji rynku pracy innych, niż publiczne służby zatrudnienia, ponieważ instytucji rynku pracy jest znacznie więcej, niż publicznych służb zatrudnienia. Doradcy zawodowi zwłaszcza w szkołach oczekivaliby na możliwość wsparcia środkami z funduszy, jeśli byłoby to do zaakceptowania zespół rekomenduje takie działanie.

Opinia Nr 2/2021 Stałego Zespołu Roboczego ds. Rynku Pracy, Zatrudnienia, Wynagrodzeń i Świadczeń Socjalnych WRDS WL z dnia 17 września 2021 r. w sprawie projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 stanowi załącznik nr 15 do niniejszego protokołu.

- SZR ds. Gospodarki, Innowacji i Rozwoju Przedsiębiorczości

Andrzej Ryl – Przewodniczący SZR ds. Gospodarki, Innowacji i Rozwoju Przedsiębiorczości WRDS WL, strona rządowa

Przewodniczący oznajmił, że zespół zebrał się 21 września 2021 r. Na początku podziękował przedstawicielom UMWL oddelegowanym na to spotkanie oraz Dyrektor Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie Pani Magdalenie Filipek-Sobczak, którzy dość szczegółowo wyjaśnili wszystko, co wiąże się z projektem programu. Po wysłuchaniu

prezentacji zespół jednogłośnie pozytywnie zaopiniował program, wraz ze wszystkimi proponowanymi priorytetami w zakresie gospodarki i rozwoju przedsiębiorczości. Ustalono, że po spotkaniu każdy z członków zespołu będzie mógł jeszcze wnieść ewentualne uwagi, które następnie zostaną przesłane do członków, a po ich zatwierdzeniu będą potraktowane jako załącznik do opinii zespołu. Pierwsza z uwag dotyczy pominięcia w programie sektora rolno-spożywczego i kształtowania strategicznych zasobów rolnych, co zapisane jest przecież w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego. Istnieje wiele specyfik typowych dla województwa lubelskiego w produkcji rolnej. Dodał, że być może nie powinno się zbyt dosłownie traktować uwagi dotyczącej malin i przetwórstwa, ponieważ znajdują się one w programie rozwoju obszarów wiejskich. Wydaje się jednak, że zbyt płytko i w sposób rozproszony potraktowano specyfikę obszarów rolnych naszego województwa. Intencją zespołu było zwrócenie uwagi na ten aspekt, ponieważ być może udałoby się wyłowić z możliwości formalnych, jakie są w tym programie obszar, który będzie zidentyfikowany w programie dla województwa. Druga uwaga dotyczy wniosków, jakie spłynęły do członków zespołu, mianowicie pominięcia inicjatywy LIDER. Taka jest opinia większości regionalnych grup działania. Ta opinia podpira się faktem, że w 12 województwach została ona włączona do dokumentów regionalnych poprzez włączenie mechanizmu Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność tzw. RLKS. Pan Przewodniczący A. Ryl osobiście popiera pomysł, żeby inicjatywa LIDER znalazła swoje większe odzwierciedlenie w programie, ponieważ ma świadomość tego, że w większych obszarach wiejskich jest wiele deficytów również w zakresie aktywności gospodarczej. Inicjatywa LIDER znakomicie wspiera tą aktywność poprzez mikroprojekty, które są wymienione w uwadze, opisane są w niej również obszary, gdzie inicjatywa mogłaby zostać z sukcesem wdrożona. Trzecia uwaga dotyczy zbyt skromnego potraktowania spółek kapitałowych samorządów gminnych. W tej uwadze wymieniono cele polityki i priorytety, w których spółki kapitałowe samorządów gminnych powinny być wymienione jako beneficjenci programu, co służy zwłaszcza w uboższych obszarach lepszemu aplikowaniu środków. Zwiększa możliwości aplikowania o środki, ponieważ inicjatywa i aktywność gospodarcza na tych obszarach jest dość słaba i w wielu przypadkach nie ma możliwości aplikowania o środki, jeżeli odcięte są od tego spółki czy podmioty gospodarcze gmin, które są swoistymi liderami w tych obszarach. Czwarta uwaga dotyczy rzeczy w pewnym sensie sprzecznej prawnie. Mianowicie, spółki kapitałowe z większościowym udziałem środków publicznych często są traktowane inaczej niż w prawie polskim. W związku z powyższym zespół rekomenduje, zastosowanie polskiej krajowej definicji wielkości przedsiębiorstw (np. mikro, małych, średnich), ponieważ często pojawiają się inne interpretacje wynikające z rozporządzenia Komisji Europejskiej, które stanowi, że spółki mające powyżej 25% z kapitału publicznego są dużymi przedsiębiorstwami niezależnie od zatrudnienia, przychodu i wyników – to kolizja z regulacjami krajowymi. Ostatnia, czyli piąta uwaga to postulat o przeznaczenie jak największej puli środków na MŚP w formie instrumentów finansowych. Przewodniczący poprosił, żeby potraktować uwagi, jako zgłoszone na podstawie prezentacji oraz jeśli to możliwe o przyjęcie tych uwag.

Opinia Nr 1/2021 Stałego Zespołu Roboczego ds. Gospodarki, Innowacji i Rozwoju Przedsiębiorczości WRDS WL z dnia 21 września 2021 r. w sprawie projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 stanowi załącznik nr 16 do niniejszego protokołu.

Jarosław Stawiarski – Przewodniczący WRDS WL, Marszałek Województwa Lubelskiego Podziękował Przewodniczącym stałych zespołów roboczych WRDS WL za przedstawienie wniosków płynących z posiedzeń oraz członkom zespołów za wykonaną pracę i poświęcony czas. Następnie otworzył dyskusję pytając, kto z członków WRDS WL jako pierwszy chce zabrać głos.

Dariusz Jodłowski – strona pracodawców, Konfederacja Lewiatan

Przyznał, że miał okazję wysłuchać prezentacji programu przy okazji innych spotkań. Zdaniem Pana D. Jodłowskiego, żeby nie sprowadzić konsultacji społecznych programu do fikcji należy pamiętać o konieczności wysłuchania tych, z którymi program jest konsultowany. Poprosił, by nie odnosić się do „zaczepnego” fragmentu stanowiska Konfederacji Lewiatan spekulującego na temat stopnia podobieństwa obecnego programu do ubiegłorocznych uznając za oczywiste nawiązywanie do poprzednich programów. Pan D. Jodłowski odczuwał pewien niedosyt po zakończeniu konsultacji. Zauważył, że wszyscy, którzy w nich uczestniczą po kilku godzinach słuchania prezentacji i zaledwie półgodzinnej dyskusji odczuwają niedosyt. Nawiązując do informacji, jaką podała Pani Dyrektor A. Brzyska o skonsultowaniu programu z 4 tys. przedsiębiorców, zastanawiał się nad metodologią, która została użyta, żeby zważyć słowa przedsiębiorców. Powinno być honorowane to, co ustawodawca zawarł w Ustawie o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego. Opisano w niej reprezentatywne organizacje, które podejmują wysiłek by skumulować i wyśrodkować opinie na poziomie regionalnym i krajowym. Może warto by było do konsultacji zaprosić poszczególne reprezentatywne organizacje pracodawców. W kwestii rozdziału środków unijnych polega on na dzieleniu przedsiębiorców na lepszych i gorszych. Lepszy otrzymują dodatkowe preferencje czy kryteria terytorialne, które decydują o przyznaniu środków i gorsi, którzy mogą nawet mieć lepsze projekty, ale nie będą punktowani na podstawie terytorialnego kryterium. Lepsze projekty przedsiębiorców w ośrodkach miejskich przepadają dlatego, że w taki sposób jest rozumiana polityka spójności. Obserwując trendy demograficzne można zauważyć, iż ludność wiejska przemieszcza się w kierunku ośrodków miejskich, a w miastach tworzą się centra. Pan D. Jodłowski nie rezygnowałby z kryterium innowacyjności i kreatywności projektów pozostawiając obecne kryterium. Oświadczył, że ostatnie zdanie przekazane przez Konfederację Lewiatan Stanowiska jest już nieaktualne, ponieważ stanowisko było pisane przed obradami Sejmiku Województwa Lubelskiego. W imieniu członków organizacji podziękował za podjęcie uchwały. Dzięki braku uchwały anty-LGBT środki płynące z UE nie są zagrożone, a bieżące obrady mają szansę nie być bezprzedmiotowe. Chcąc wyjaśnić kolejną uwagę zwrócił się do Pani Dyrektor A. Brzyskiej. Środki pomocowe mają być przekazywane w dwóch formułach: jedna z nich to dotacja, druga mechanizmy zwrotne, czyli pożyczki. Zauważył, że pożyczki mają w głównej mierze dotyczyć przedsiębiorców, natomiast dotacje mają dotyczyć różnych organizacji, które czasem wprost nie wpływają na rozwój gospodarczy, a przecież to on jest jednym z nadrzędnych celów. WRDS WL chciałaby zadbać o rozwój społeczno-gospodarczy. Podkreślił, jak kiepsko plasuje się województwo lubelskie na tle innych regionów Polski. Dotacje będą dotyczyły nie tylko organizacji społecznych, wymieniono również związki wyznaniowe i kościoły. Poprosił o sprostowanie, ponieważ jeden z ekspertów Konfederacji Lewiatan zwrócił uwagę na to zagrożenie. Przedsiębiorcy ponownie będą poszkodowani i nie uda się doprowadzić do zrównania Lubelszczyzny z innymi regionami Polski. Poprosił o odpowiedź Panią Dyrektor A. Brzyską.

Stanowisko Pracodawców Lubelszczyzny „Lewiatan” do konsultacji Regionalnego Programu Operacyjnego RPO WL 2021-2027 stanowi załącznik nr 17 do niniejszego protokołu.

Anna Brzyska – Dyrektor Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL

Podziękowała za przekazanie Stanowiska Konfederacji Lewiatan i zapewniła, że odniesie się do całości dokumentu. Przedstawiciele organizacji zrzeszających przedsiębiorców i pracodawców otrzymali od Marszałka Województwa Lubelskiego zaproszenie do udziału w konsultacjach, które odbyły się 13 września 2021 r. w Lublinie i 15 września 2022 r. w Chełmie, zaproszenia te przesłano w dniu 3 września 2021 r. Pani Dyrektor odczytała rozdzielnik

zawierający listę adresatów zaproszeń, wymieniła m.in. obecnych na sali Pana Prezesa Zarządu Pracodawców Lubelszczyzny "Lewiatan" Dariusza Jodłowskiego, Panią Kanclerz Łoży Lubelskiej Business Centre Club Mirosławę Gałań oraz Pana Prezesa Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Lublinie Zbigniewa Marchwiaka. Podsumowując zaproszenia otrzymało łącznie 21 przedstawicieli organizacji zrzeszających przedsiębiorców i pracodawców.

Dariusz Jodłowski – strona pracodawców, Konfederacja Lewiatan

Zapytał o frekwencję podczas spotkania podkreślając, że dla wielu jest to jeszcze sezon urlopowy, co było powodem nieobecności Pana D. Jodłowskiego.

Anna Brzyska – Dyrektor Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL

Zadeklarowała możliwość przekazania Panu Prezesowi listy obecności ze spotkania.

Mirosława Gałań – strona pracodawców, Business Centre Club

Potwierdziła obecność swoją oraz innych reprezentantów z ramienia Business Centre Clubu podczas konsultacji dodając, że były one bardzo owocne.

Anna Brzyska – Dyrektor Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL

Poinformowała o kontroli przeprowadzonej przez Najwyższą Izbę Kontroli w zakresie przygotowania programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Kontrola obejmowała okres od stycznia 2019 r. do 31 sierpnia 2021 r. W dniu 15 września 2021 r. przekazano wystąpienie pokontrolne NIK dotyczące przygotowania systemu wdrażania programu. Przedmiotowe wystąpienie jednoznacznie wskazuje, że w działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym zakresie nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości. NIK odstąpił od formułowania uwag i wniosków pokontrolnych, co potwierdza, że przygotowanie programu odbywa się z pełną starannością, z przestrzeganiem wszystkich zasad oraz przepisów obowiązującego prawa. W raporcie stwierdzono, iż Zarząd Województwa Lubelskiego skutecznie negocjował i negocjuje projekt kontraktu programowego jednocześnie realizując zadania w zakresie przygotowania programu, którego proces projektowania był należycie nadzorowany, a postęp prac na bieżąco monitorowany. W Stanowisku Konfederacji Lewiatan podkreślono, że program opiera się wyłącznie na działaniach realizowanych w poprzedniej perspektywie. Faktycznie, część działań stanowi powtórzenie, ponieważ z programu nie można wykreślić szkół, przedszkoli, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, przedsiębiorców, wsparcia dotacyjnego na działalność gospodarczą, infrastruktury społecznej i gospodarczej. Pani Dyrektor zapewniła, że jeśli zachodzi potrzeba uściślenia, które z działań należą do wachlarza nowych działań departament ZRPO może przygotować zestawienie wszystkich nowych zawartych w dokumencie działań. W Stanowisku Lewiatana pojawiło się również pytanie o wskaźniki, zarzucono autorom projektu błędne oszacowanie wskaźników, co jest nieprawdą, ponieważ wskaźniki zostały opracowane zgodnie z Rozporządzeniem stanowiącym o tym, iż określone mają zostać wskaźniki pośrednie na rok 2024. Oszacowano je z zastrzeżeniem ryzyka, jakie mogłyby wpłynąć na nieosiągnięcie zakładanych zbyt optymistycznie wartości. Na etapie wdrażania można osiągnąć wyższe wartości. Natomiast nieosiągnięcie zakładanych wskaźników będzie się wiązało z konsekwencjami finansowymi dla naszego województwa. Rozporządzenie określa na jakie lata wskaźniki powinny zostać oszacowane.

Dariusz Jodłowski – strona pracodawców, Konfederacja Lewiatan

W opisanych w stanowisku priorytetach zwrócono uwagę, że wskaźniki na rok 2024 zakładają mało ambitne ilości, ponieważ na rok 2024 w priorytecie Badania Naukowe i Innowacje w celu szczegółowym Rozwijanie i Wzmacnianie Zdolności Badawczych Innowacyjnych było tylko pięć projektów. W priorytecie 2.1., 1.2. pojawił się jeden projekt na rok 2024. Natomiast z

priorytetu 2.1., 2.1 skorzysta tylko dziewięć instytucji. Najwięcej firm, bo 42, skorzysta z priorytetu 2.1., 2.2. Z kolei priorytet 2.1., 4.2. zakłada korzyść dla piętnastu podmiotów. Pan D. Jodłowski wyraził zrozumienie wobec potrzeby wypełnienia parametrów ilościowych, ponieważ gdyby nie zostały one wypełnione środki mogłyby być zagrożone. Podkreślił też potrzebę wykorzystania środków do końca perspektywy.

Anna Brzyska – Dyrektor Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL

Oznajmiła, że wskaźniki zostały opracowane racjonalnie. Szacowanie wskaźników jest pozytywnym aspektem programu, nie jest jego wadą. Wskaźniki, o których Pan Prezes mówił liczone są na zakończenie realizacji danego projektu (*ex post*) lub w okresie trwałości. Art. 8. Rozporządzenia stanowi o tym, że w przypadku wskaźników produktu wartości bazowe wynoszą zero, cele pośrednie określone są na rok 2024, a cele końcowe o charakterze kumulatywnym na rok 2029. Pani Dyrektor podkreśliła, iż obowiązuje zasada N+3. Jeżeli w przyszłym roku ktoś podpisze umowę o dofinansowanie projektu, okres realizacji tego projektu wynosi 3 lata (2023-2025). Zakłada się, że osoba zainteresowana będzie go realizowała przez 2 lata. Należy wziąć pod uwagę również inne uwarunkowania, które jednoznacznie wskazują na metodologię opracowania wskaźników. Rodzaje wskaźników są zgodne z rekomendacjami przesłanymi przez Komisję Europejską oraz ze wspólną listą wskaźników kluczowych.

Dariusz Jodłowski – strona pracodawców, Konfederacja Lewiatan

Doprecyzował, że miał na myśli ilość wspieranych projektów.

Anna Brzyska – Dyrektor Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL

Należy mieć świadomość, iż tempo prac zostało podkreślone i postanowiono zrealizować projekty w okresie dwóch lat, a nie są to łatwe projekty. Znajdą się wśród nich min. projekty badawcze, innowacyjne, mogą się nawet pojawić projekty kompleksowe.

Dariusz Jodłowski – strona pracodawców, Konfederacja Lewiatan

Zapytał, dlaczego tak mało projektów przewidziano na ten okres.

Anna Brzyska – Dyrektor Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL

Przypomniała o obowiązującej procedurze wyboru projektów.

Dariusz Jodłowski – strona pracodawców, Konfederacja Lewiatan

Zapytał, czy to oznacza, że na przestrzeni dwóch lat realizowany będzie tylko jeden projekt.

Piotr Budyńczuk – Zastępca Dyrektora Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL

Poprosił o możliwość uzupełnienia zwracając uwagę, że mowa o projekcie zakończonym, który musi wejść w trwałość, a następnie może być kontrolowany. Autorzy projektu programu będą rozliczani przez Komisję Europejską z realizacji wskaźników. W sytuacji narzucenia sobie zbyt dużej ilości projektów i zobowiązania się do ich wykonania narazimy się na niepowodzenie. Gdy dany przedsiębiorca nie będzie w stanie zrealizować danego projektu w określonym terminie, nie będzie możliwości przedłużenia terminu realizacji projektu. Wskazywanie w programie wyśrubowanych, trudnych do osiągnięcia wskaźników spowodowałyby konieczność bardzo skrupulatnego pilnowania przebiegu realizacji programów. Zniknęłaby możliwość elastycznego podejścia do spraw przedsiębiorców. Pan Dyrektor przypomniał, że nie mówimy już o zakontraktowaniu środków i rozpoczęciu realizacji, a o zakończonym projekcie.

Dariusz Jodłowski – strona pracodawców, Konfederacja Lewiatan

Doprecyzował, że zadane pytanie dotyczyło powodu ryzykowania wsparciem tylko jednego projektu.

Magdalena Urbankiewicz-Staszczak – Zastępca Dyrektora Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL

Wyjaśniła, że celem nie jest zrealizowanie w tym okresie tylko jednego projektu. Ten projekt stanowi pewien próg, który jest absolutnym minimum, z jakiego zostaniemy później rozliczeni przez Komisję Europejską.

Dariusz Jodłowski – strona pracodawców, Konfederacja Lewiatan

Wydedukował, że opisane w priorytecie 1.2., 1.2. Rozwijanie Umiejętności w Zakresie Inteligentnej Specjalizacji (wskaźnik na koniec 2024) - wsparcie jednego klastra nie oznacza, że będzie to tylko jeden klastr.

Magdalena Urbankiewicz-Staszczak – Zastępca Dyrektora Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL

Doprecyzowała, że oznacza to wsparcie co najmniej jednego klastra.

Dariusz Jodłowski – strona pracodawców, Konfederacja Lewiatan

Zapytał o alokację środków na te perspektywy np. dwuletnie. Czy będą one równo rozłożone. Czy niewykorzystane środki będą przesuwane na kolejne okresy.

Anna Brzyska – Dyrektor Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL

Odpowiedziała twierdząco. Zaproponowała przejście do odpowiedzi na pytanie dotyczące instrumentów finansowych. Poprosiła o przedstawienie precyzyjnej informacji, czego Komisja Europejska oczekuje oraz jakie są plany w zakresie realizowania instrumentów finansowych Pana Krzysztofa Borysa odpowiedzialnego w Departamencie Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym za instrumenty finansowe.

Krzysztof Borys – Główny Specjalista ds. instrumentów finansowych w Oddziale Programowania RPO w Departamencie Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL

Odnosił się do głównej uwagi sformułowanej przez Pana Prezesa D. Jodłowskiego dotyczącej przedsiębiorców jako odbiorców wsparcia zwrotnego. Wyjaśnił, że w tym obszarze instrumenty finansowe są domyślną formą wsparcia. Biorąc pod uwagę obszar zastosowania instrumentu finansowego, czyli kwestię zapewnienia trwałego wzrostu konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, należy uwzględnić, że środków z pierwszego celu polityki z uwagi na ich koncentrację jest trochę mniej niż w poprzedniej perspektywie. Ważnym jest, żeby środki zostały dobrze wydatkowane. Celem nie jest ani nadmierowe premiowanie przedsiębiorców, ani inwestycji z terenów zagrożonych marginalizacją, czy terenów miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Nie chodzi też o finansowanie nowych inwestycji produkcyjnych. Najważniejsze są inwestycje produkcyjne, które wpisują się w cele polityki spójności, wskazówką będzie innowacyjność. Niezależnie od tego, czy przedsiębiorca będzie pochodził z terenu miasta zagrożonego trwałą marginalizacją, czy tracącego funkcje społeczno-gospodarcze. Odnosząc się do uwagi dotyczącej oceny innowacyjności należy zauważyć, że wsparcia w postaci instrumentów finansowych udziela pośrednik finansowy. Nie jest ono udzielane bezpośrednio przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego czy Lubelską Agencję Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie. Oznacza to, iż pośrednik finansowy nie będzie wybierał na podstawie porównania lepszych innowacji z gorszymi. Nie będzie miał do tego ani uprawnień, ani potencjału. Będzie on sprawdzał na podstawie biznesplanu, czy inwestycja, która jest wskazana przez przedsiębiorcę do finansowania poprzez instrumenty

zwrotne jest finansowo wykonalna. Komentując tworzącą się aurę dzielenia przedsiębiorców na lepszych i gorszych trzeba podkreślić, że istnieją dokumenty strategiczne jak np. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030 oraz Regionalna Strategia Innowacji. W tym zakresie dobrze jest wykazana synchronizacja tych wszystkich dokumentów wskazująca, że programując Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 sięga się do dokumentów mających wymowę strategiczną. Słuchając wniosków i argumentacji próbuje pobudzać przedsiębiorczość na terenach mających z nią problem. Nie oznacza to pełnego lub w większej części umarzania pożyczek. Preferencje mają sięgać od 5% do 25% wartości pożyczki. Ostateczny kształt będzie wynikał z badania *ex ante* stosowania instrumentów finansowych, które właśnie się zakończyło. W tym badaniu udział brało ponad tysiąc przedsiębiorców, co pokazuje, że nie opiera się ono na zwykłej analizie *desk research*, a głos przedsiębiorców jest w badaniu uwzględniony.

Dariusz Jodłowski – strona pracodawców, Konfederacja Lewiatan

Poprosił o doprecyzowanie czy kryterium terytorialne będzie obowiązywało. Dodał, że żyjemy w świecie globalnej gospodarki. W konkurencji ze światem zewnętrznym Lubelszczyzna nie będzie mogła być regionem konkurencyjnym, jeżeli nie zostanie zastosowane mierzalne kryterium poziomu.

Anna Brzyska – Dyrektor Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL

Dotyczy to etapu szczegółowego opisu osi priorytetowych oraz Komitetu Monitorującego, który będzie zatwierdzał kryteria. Obecnie trudno mówić o konkretnych kryteriach.

Piotr Budyńczuk – Zastępca Dyrektora Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL

Zadeklarował chęć ponownego nawiązania do instrumentów terytorialnych uznając, że Pan D. Jodłowski uważa, że projekt nakierowany jest na konkretnych przedsiębiorców. Grupa odbiorców instrumentów terytorialnych wynika wprost z dokumentów krajowych ze Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego. Zakresy wsparcia są w nich wskazywane pod kątem gmin objętych obszarem zagrożonym trwałą marginalizacją czy miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Nie chodzi o przedsiębiorców, ponieważ zakres działania przedsiębiorców jest znacznie szerszy. Istnieje internacjonalizacja, czyli możliwość przyjazdu przedsiębiorców z większych miast do terenów zamiejskich celem wykonania usługi. Instrumenty terytorialne pozwalają na realizację przez przedsiębiorców konkretnych inwestycji publicznych.

Dariusz Jodłowski – strona pracodawców, Konfederacja Lewiatan

Zaznaczył, że prawem rozwoju cywilizacji jest migracja ludności z terenów wiejskich do miast. Ludność przemieszcza się do większych ośrodków miejskich w celach edukacyjnych i zarobkowych, później nie wracają już do rodzinnych okolic zakładając przedsiębiorstwa w miastach. Większe ośrodki rozwijają się dynamicznie na całym świecie, ponieważ tam jest rynek. Niezależnie od chęci zrozumienia zrównoważonego rozwoju nie można tego zmienić. Przedsiębiorcy nie zaczną nagle zakładać przedsiębiorstw w mniejszych gminach. Żeby dogonić rynek światowy należałoby wesprzeć lokalnych liderów. W Lublinie, Puławach, Kraśniku, Chełmie koncentruje się możliwość rozwoju przedsiębiorstw oraz nawiązywania kooperacji. Pozostawienie kryterium regionalnego zmarginalizuje nasze miasta. Poprosił o sprawdzenie w jaki sposób w poprzedniej perspektywie wykorzystano środki w obszarze innowacyjności i które miejsce Lubelszczyzna zajęła w poprzedniej perspektywie. Zapewnił, że nie krytykuje Funduszy Europejskich dla Lubelskiego 2021-2027. Nie potrafimy dobrze skosztować środków na innowacyjność, co jest przecież mierzalne. Jeżeli środki unijne były dedykowane rozwojowi i innowacyjności można zmierzyć ilu przedsiębiorców i ile projektów

rzeczywiście poruszyło gospodarkę w naszym regionie. Niestety wciąż jesteśmy na przedostatnim miejscu w całej Europie. Zachęcił o korzystanie z mądrości jaka płynie z ubiegłych doświadczeń.

Anna Brzyska – Dyrektor Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL

Zapowiedziała wypowiedź Zastępcy Dyrektora Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie - instytucji, z której środki płyną dla przedsiębiorców.

Natalia Świacka – Zastępca Dyrektora Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie

Ostateczne kryteria zatwierdzane będą przez Komitet Monitorujący, który podejmuje decyzję, czy dane preferencje zostaną zastosowane. Instrumenty finansowe są stosowane w przypadku przedsiębiorców, ponieważ takie są założenia Komisji Europejskiej. W nowym okresie programowania mają one odgrywać większą rolę niż w perspektywie 2014-2020. Komisja widzi instrumenty finansowe wszędzie tam, gdzie realizacja projektów wiąże się z generowaniem dochodów lub oszczędności. Należy mieć na uwadze, iż w odróżnieniu od perspektywy 2014-2020 w bieżącym programie musi zostać wskazana forma finansowania, która wymaga akceptacji ze strony Komisji Europejskiej.

Jarosław Stawiarski – Przewodniczący WRDS WL, Marszałek Województwa Lubelskiego

Podziękował autorom projektu. Poprosił o zabranie głosu członków WRDS WL. Następnie udzielił głosu Pani W. Janczak.

Wiesława Janczak – strona pracowników, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych

Przyznała, że czuje wielką odpowiedzialność, jaką jest wyrażenie opinii strony społecznej do przedłożonego projektu. Zwróciła uwagę, iż każdorazowo przy zajmowaniu stanowiska lub wyrażaniu opinii WRDS WL korzysta z pomocy stałych zespołów roboczych WRDS WL. Wyraziła swój brak przekonania wobec projektu programu ze względu na uwagi, jakie przedstawiła Konfederacja Lewiatan. Podkreśliła wagę programu, który pomoże w wydatkowaniu środków unijnych w naszym województwie. Pani W. Janczak osobiście nie ma uwag do formy przygotowanego programu. Nie jest jednak utwierdzona w przekonaniu, że opinia powinna być pozytywna, ponieważ tylko jeden ze stałych zespołów roboczych WRDS WL przygotował obszerniejszą opinię zawierającą uwagi do programu. Przedstawiła swoje wątpliwości co do formy prowadzenia konsultacji. Sam program zdaniem Pani W. Janczak przygotowano bardzo przyzwoicie, jednak forma jego prezentacji utrudnia prowadzenie dialogu. Zapytała, czy WRDS WL jest zobowiązana do wyrażenia opinii do projektu programu czy ma to charakter fakultatywny.

Jarosław Stawiarski – Przewodniczący WRDS WL, Marszałek Województwa Lubelskiego

Wyjaśnił, że UMWL zwrócił się członków WRDS WL z prośbą o wyrażenie opinii na temat projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Program został rzetelnie przedstawiony siedmiu stałym zespołom roboczym WRDS WL oraz całej Radzie. Pan Przewodniczący zaapelował o wyrażenie opinii zgodnej z własnym sumieniem przypominając, iż w trakcie głosowania zadawane są trzy pytania, a jednym z nich jest pytanie o głos wstrzymujący. Wierzy, że program został przygotowany z wielką starannością. Przeprowadzono również szerokie konsultacje, podczas których odpowiedziano na wszystkie nurtujące pytania.

Marian Król – strona pracowników, NSZZ „Solidarność”

Oznajmił, że nie podziela wątpliwości swoich przedmówców. Użyta przy okazji omawianego programu formuła prowadzenia konsultacji jest już utrwaloną i powszechnie stosowaną w

Polsce. Do tej pory nikt nie proponował innego sposobu ich prowadzenia. Pan M. Król wyraził swoje zainteresowanie tematyką. Zadeklarował, że mógłby zaproponować inne rozwiązania strategiczne, których wprowadzenie umożliwiłoby rozwój naszego województwa. Z podziwem patrzył na pracę autorów projektu oraz na zaangażowanie z jakim prowadzono konsultacje. Pochwalił zaproszenie do dyskusji wszystkich środowisk od społecznych po naukowe, wszyscy mieli możliwość zapoznania się z projektem oraz skomentowania go z autorami. Zdaniem Pana Wiceprzewodniczącego program, jak na nasze warunki, został dobrze przygotowany i powinien być z sukcesem wdrażany. Zwrócił uwagę, że czas, w jakim program powstawał był wyjątkowo trudny. Ze względu na trwającą pandemię bezpośrednie konsultacje były znacznie utrudnione.

Marek Chmielewski – Przewodniczący SZR ds. Polityki Społecznej i Ochrony Zdrowia WRDS WL, NSZZ „Solidarność”

W obszarze polityki społecznej i ochrony zdrowia pojawił się pewien niedosyt ze zrozumiałych przyczyn. Część zadań będzie zależała od decyzji poza regionalnych. Polityka krajowa będzie kształtowała nasze możliwości i postępowania. Zwrócił uwagę, że znaczna część środków zostanie przeznaczona na obszar zdrowia z Krajowego Planu Odbudowy. Pewne środki będzie dedykował również Krajowy Plan Sprawiedliwej Transformacji. Zapytał Panią Dyrektor A. Brzyką kto będzie koordynował i odpowiadał za to, by te wszystkie programy były ze sobą kompatybilne.

Anna Brzyka – Dyrektor Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL

Głównym koordynatorem w kontekście komplementarności wszystkich programów jest Departament Strategii i Rozwoju UMWL. Departament ZRPO UMWL również dba o to, by program był komplementarny z innymi programami krajowymi. Programy konsultowane są również z poziomem krajowym. Przykładowo 30 września 2021 r. odbędzie się spotkanie z MFiPR w sprawie linii demarkacyjnej pomiędzy Funduszami Europejskimi dla Lubelskiego 2021-2027 a Funduszami Europejskimi dla Polski Wschodniej.

Maciej Nejkauf – strona pracowników, NSZZ „Solidarność”

Uznał, że przy tak profesjonalnym i wyczerpującym przygotowaniu oraz przedstawieniu projektu programu niedosyt, o którym mowa jest jego zdaniem niezrozumiały. Możliwe, że to beneficjenci nie spięli się wystarczająco, być może z braku czasu lub braku pomysłu, bo na pewno nie z braku chęci - tej nikomu nie można odmówić. W dniu posiedzenia SZR ds. Gospodarki, Innowacji i Rozwoju Przedsiębiorczości WRDS WL przedstawiciele strony samorządowej prezentujący program byli już po czwartym tego dnia spotkaniu w ramach konsultacji społecznych programu, co pokazuje ich ogromne zaangażowanie i odpowiedzialność. Wyraził nadzieję, że środki unijne przewidziane w programie Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 (tj. ponad 2 mld euro) pozwolą na przyspieszenie rozwoju naszego regionu oraz zostaną w całości zaimplementowane. Zadeklarował, że jeśli uda mu się odnaleźć *perpetuum mobile* w zakresie zapisów dotyczących sieci energetycznych skieruje się z nim do Departamentu ZRPO. Poprosił Panią Dyrektor o potwierdzenie czy zaproszenie jest aktualne.

Anna Brzyka – Dyrektor Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL

Pani Dyrektor potwierdziła aktualność zaproszenia dla członków WRDS WL, jak i beneficjentów realizujących perspektywę 2014-2020. Dodała, że drzwi są zawsze otwarte dla wszystkich, którzy są zainteresowani i chcą się spotkać by porozmawiać na temat rozwoju naszego województwa.

Jarosław Stawiarski – Przewodniczący WRDS WL, Marszałek Województwa Lubelskiego
Podziękował za wypowiedzi oraz zaproponował 10 min. przerwy w obradach, po której dyskusja zostanie wznowiona.

▪ **Przerwa**

Jarosław Stawiarski – Przewodniczący WRDS WL, Marszałek Województwa Lubelskiego
Przewodniczący wznowił spotkanie, a następnie udzielił głosu Panu M. Kołodziejczykowi – Przewodniczącemu SZR ds. Infrastruktury i Transportu WRDS WL z ramienia Forum Związków Zawodowych.

Marek Kołodziejczyk – Przewodniczący SZR ds. Infrastruktury i Transportu WRDS WL, Forum Związków Zawodowych

Oznajmił, że podczas posiedzenia zespołu Pana M. Kołodziejczyka, które zajęło ponad 3 godziny zostały wyjaśnione wszystkie wątpliwości, co do projektu programu. Autorzy projektu poświęcili bardzo wiele czasu i uwagi by przygotować oraz skonsultować dokument. Poza niewielkimi uwagami i spostrzeżeniami, jakie zostały przedstawione w poszczególnych opiniach stałych zespołów roboczych WRDS WL wszystkie wydane opinie są pozytywne. Przewodniczący zachęcił członków WRDS WL do wydania końcowej pozytywnej opinii, jednocześnie prosząc o umożliwienie obserwowania etapów realizacji założeń programu. Wyraził zadowolenie z wysokiej frekwencji na obradach zespołu podkreślając, że opinia nie została wypracowana w pojedynkę, a sam temat szczególnie zainteresował członków zespołu.

Wiesław Grzegorzczak – strona pracowników, NSZZ „Solidarność”

Uznał, że każdy może mieć osobiste wątpliwości przyznając, iż sam je ma. Jednak wątpliwości Pana W. Grzegorzczaka sięgają wyżej, bowiem aż do uwarunkowań prawnych będących niejako instrumentem wdrażania badań rozwojowych. Podziękował zespołowi, który przygotował projekt programu zaznaczając, że rzeczywiście wykonano kawał dobrej roboty. Wyraził również wdzięczność członkom stałych zespołów roboczych WRDS WL za przeanalizowanie projektu oraz wydanie siedmiu pozytywnych opinii, na podstawie których Rada będzie mogła wydać ostateczną opinię do projektu. Zdaniem Pana W. Grzegorzczaka pewne niezadowolenie spowodowało dialog poprzedzający przygotowanie dokumentu. Spotkań w ramach konsultacji odbyło się bardzo wiele, co z pewnością stanowiło wysiłek dla twórców projektu, ale należy zastanowić się nad formułą konsultowania tak, by zniwelować poczucie niedosytu. Zadeklarował, że podczas głosowania będzie opowiadał się za przyjęciem pozytywnej opinii do projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027.

Zbigniew Marchwiak – strona pracodawców, Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości

Zaznaczył, iż każda ze stron dialogu miała możliwość wypowiedzenia się na temat projektu. Zdaniem Pana Z. Marchwiaka konsultacje społeczne projektu programu zostały przeprowadzone w bardzo szerokim zakresie. Zaapelował o uszanowanie pracy zespołów zarówno przygotowującego sam projekt jak i stałych zespołów roboczych WRDS WL oraz przyjęcie pozytywnej opinii do projektu programu. Nie widzi powodów, żeby wstrzymywać ten proces.

Dariusz Jodłowski – strona pracodawców, Konfederacja Lewiatan

Poinformował o zapytaniu skierowanym do Pani Dyrektora A. Brzyskiej, które dotyczyło formalnego powodu wydania opinii. Pani A. Brzyska odpowiedziała, że jest ona potrzebna do wylegitymowania się przed Komisją Europejską oraz do dalszego procedowania celem uzyskania środków na wsparcie Lubelszczyzny. Zapewnił, że nikt z obecnych na sali nie ma zamiaru opóźnić tego procesu. Podziękował członkom wszystkich siedmiu stałych zespołów roboczych za poświęcony czas i wykonaną pracę. Podkreślił, że ilość pozytywnych opinii jest dostrzegalna. Zwrócił uwagę, iż bieżąca dyskusja nie odnosi się do fundamentów programu.

Osobiście wolałby, żeby ten program był regionalnym programem operacyjnym, a nie unijnym, ponieważ to województwo lubelskie jest gospodarzem środków. Ważnym jest, żeby wziąć odpowiedzialność i rozsądnie spożytkować środki. Wprawdzie Komitet Monitorujący będzie miał jeszcze pewien wpływ, ale społeczeństwo pokłada zaufanie w urzędnikach, którzy będą opracowywali materiały strategiczne i operacyjne. Społeczeństwo płacąc podatki i utrzymuje sferę budżetową z nadzieją, że programami zajmować się będą najbardziej kompetentni urzędnicy. Dodał, że konsultacje społeczne są tylko bardzo ułomnym elementem tej procedury, o czym chyba wszyscy są już przekonani. Należy urealnić dialog zmierzający do poprawienia procedury prowadzenia konsultacji. Pan D. Jodłowski jest przekonany, że UMWL, WUP i LAWP dokładają wszelkich starań, żeby województwo lubelskie stało się regionem, o którym będzie się mówiło z dumą. Wyraził nadzieję, iż nikt nie poczuł się obrażony stanowiskiem Konfederacji Lewiatan, każdy ma prawo do innych poglądów i własnych spostrzeżeń. Podkreślił, jak wielkie znaczenie ma umiejętność i kultura dialogu. W programie powinny się znaleźć wszelkie działania, które umożliwią rozwój przedsiębiorczości w naszym regionie poprzez realizowanie nowych inwestycji. Pozwoli to na utworzenie nowych miejsc pracy, co spowoduje, że młode pokolenie nie będzie musiało opuszczać naszego województwa w celach zarobkowych, bądź edukacyjnych. Gospodarka ucieka z miejsc, gdzie dzieci alokują swoje życie, kupują mieszkania. Zdaniem Pana D. Jodłowskiego nie można na siłę próbować ulokować gospodarki tam, gdzie nigdzie na świecie nikomu się nie udało się tego zrobić. Przykładem dla Polski powinny być kraje, które szybciej się rozwijają, ważne jest też uczenie się na własnych błędach. Uważa, że w poprzedniej perspektywie środki zostały trochę zmarnowane. Poprosił o zastanowienie się nad możliwościami wzmocnienia pracobiorców i pracodawców w obszarze eksperckim.

Andrzej Kurowski – Przewodniczący SZR ds. Funduszy Europejskich WRDS WL, BCC

Chcąc rozwiać niepewność Pani Wiceprzewodniczącej W. Janczak wyjaśnił, że treść opinii SZR ds. Funduszy Europejskich WRDS WL nieszczególnie mu odpowiada z powodów formalnych, jednak może posłużyć członkom Rady kierunek rozumowania zespołu. Na obradach zespołu padło pytanie, czy ktokolwiek z członków jest przeciwny któremukolwiek z priorytetów opisanych w projekcie. Odpowiedź brzmiała oczywiście „nie”. Cele szczegółowe również zostały przez wszystkich zaakceptowane. Możliwe, że nie jest to kompletny zestaw i przydałyby się jeszcze inne cele, ale jak wiadomo programy unijne rządzą się pewnymi sztywnymi regułami i możliwość manewru jest niewielka. Zdaniem Pana Przewodniczącego pozostało akcentowanie pewnych spraw w szczegółach i różnego rodzaju detalach. Poinformował, że zwrócił się z pisemnym wystąpieniem zawierającym pewne wątpliwości do Pani Dyrektora A. Brzyskiej i dostał odpowiedź. Zwrócił uwagę, że to również jest forma konsultacji. Panuje pełna zgodność, co do samej zasady, iż te cele są potrzebne, a priorytety szczególnie ważne. Uwarunkowano skuteczność pozyskania środków. Jest to program, którego nie zrealizuje samodzielnie ani administracja rządowa, ani samorządowa, ani sektor publiczny. W program muszą zostać zaangażowane podmioty gospodarcze, ponieważ to dla nich przewidziany jest podstawowy, bardzo szeroki obszar działania. Istotne jest, żeby w tej sprawie przynosiła efekt komunikacja. Nie tylko poprzez ogłaszanie naborów i konkursów. Wrażliwość profesjonalnego, specjalistycznego aparatu wykonawczego, który posługuje się kodem semantycznym jest ważna, ponieważ umożliwia dostrzeżenie beneficjenta. Zwrócono uwagę, że w niektórych wypadkach brakuje wyraźnego wyszczególnienia beneficjentów, jednak po głębszej analizie okazało się, iż jednak jest on tam opisany. Ważne, żeby program był otwarty na potrzeby osób, które z niego skorzystają, ludzi, przedsiębiorców, organizacji itd. Na koniec Przewodniczący zapewnił, że jego opinia na temat projektu programu jest pozytywna i zgłasza zgodnie ze swoimi przekonaniem.

Wiesława Janczak – strona pracowników, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych

Wyraziła zadowolenie z przedyskutowania wątpliwości. Oświadczyła, że jest daleka od wstrzymywania dalszego procesu swoją opinią lub niezdecydowaniem. Podziękowała Panu Przewodniczącemu A. Kurowskiemu za wyjaśnienie sprawy. Przypomniała, że to właśnie Pan A. Kurowski jako pierwszy Przewodniczący Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego Województwa Lubelskiego i ówczesny Wojewoda Lubelski w latach 2001-2005 uczył Panią W. Janczak dialogu społecznego. W pełni zgodziła się z przedmówcą i jest przychylna wydaniu pozytywnej opinii. Zachęciła do pracy nad efektywnym dialogiem, wspólnym zrozumieniem, szacunkiem i odpowiedzialnością, co w przyszłości zaprocentuje.

Jarosław Stawiarski – Przewodniczący WRDS WL, Marszałek Województwa Lubelskiego

Podziękował za wszystkie głosy oraz po upewnieniu się, czy nikt więcej nie chce się wypowiedzieć, przeszedł do realizacji kolejnego punktu z porządku obrad.

Ad 7. Przyjęcie Opinii Nr 2/2021 WRDS WL do projektu dla programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027.

Jarosław Stawiarski – Przewodniczący WRDS WL, Marszałek Województwa Lubelskiego

Przed rozpoczęciem głosowania Przewodniczący przytoczył art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232 z późn.zm.) oraz § 8 pkt 9 Regulaminu WRDS WL: „strona pracodawców i strona pracowników opiniuje przedłożone przez Marszałka Województwa projekty strategii rozwoju województwa i programy oraz sprawozdania z ich realizacji w zakresie objętym zadaniami związków zawodowych i organizacji pracodawców.” Przypomniał, że w związku z powyższym tylko strona pracodawców i strona pracowników głosuje nad pozytywnym zaopiniowaniem projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, po czym przystąpił do głosowania.

Głosowanie nad przyjęciem Opinii Nr 2/2021 WRDS WL:

Głosy za	- 20
Głosy przeciw	- 0
Głosy wstrzymane	- 0

Opinia została przyjęta jednogłośnie.

Opinia Nr 2/2021 Strony Pracodawców i Pracowników WRDS WL z dnia 28 września 2021 r. do projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 stanowi załącznik nr 18 do niniejszego protokołu.

- Wskazanie adresatów Opinii.

Jako adresata wypracowanej opinii wskazano Panią A. Brzyką – Dyrektor Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym UMWL.

Ad 9. Wolne wnioski.

Jarosław Stawiarski – Przewodniczący WRDS WL, Marszałek Województwa Lubelskiego

Zwrócił się do członków WRDS WL pytając o ewentualne wnioski do posiedzenia. Wniosków nie zgłoszono.

Ad 10. Zakończenie posiedzenia.

Jarosław Stawiarski – Przewodniczący WRDS WL, Marszałek Województwa Lubelskiego
Podziękował wszystkim zgromadzonym za udział w spotkaniu i zamknął obrady.

PROTOKOLANT

/-/ Noemi Sikorska

PRZEWODNICZĄCY

**Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego
Województwa Lubelskiego**

Jarosław Stawiarski

Załączniki do protokołu:

1. Imienna lista obecności z posiedzenia plenarnego WRDS WL z dnia 28 września 2021 r.
2. Prośba o wytypowanie nowego reprezentanta z WRDS WL do RROG;
3. Uchwała Nr 15/2021 WRDS WL w sprawie wskazania przedstawiciela WRDS WL do Rady Rozwoju Obszaru Gospodarczego;
4. Projekt uchwały Nr 16/2021 WRDS WL w sprawie powołania przewodniczącej SZR ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich WRDS WL;
5. Wniosek o zmianę z osobową w SZR ds. Rynku Pracy, Zatrudnienia, Wynagrodzeń i Świadczeń Socjalnych WRDS WL (NSZZ Solidarność);
6. Projekt uchwały Nr 17/2021 WRDS WL w sprawie składu SZR ds. Ryku Pracy, Zatrudnienia, Wynagrodzeń i Świadczeń Socjalnych WRDS WL;
7. Prezentacja Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027;
8. Pismo ws. wydania opinii do projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027;
9. Projekt Programu Fundusze dla Lubelskiego 2021-2027;
10. Opinia Nr 2/2021 Stałego Zespołu Roboczego ds. Funduszy Europejskich WRDS WL z dnia 15 września 2021 r. w sprawie projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027;
11. Opinia Nr 1/2021 Stałego Zespołu Roboczego ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich WRDS WL z dnia 16 września 2021 r. w sprawie projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027;
12. Opinia Nr 2/2021 Stałego Zespołu Roboczego ds. Edukacji i Szkolnictwa Wyższego WRDS WL z dnia 17 września 2021 r. w sprawie projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 w zakresie modułu Lepsza Edukacja;

13. Opinia Nr 1/2021 Stałego Zespołu Roboczego ds. Infrastruktury i Transportu WRDS WL z dnia 24 września 2021 r. w sprawie projektu programu Fundusze Europejskie;
14. Opinia Nr 1/2021 Stałego Zespołu Roboczego ds. Polityki Społecznej i Ochrony Zdrowia WRDS WL z dnia 23 września 2021 r. w sprawie projektu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027;
15. Opinia Nr 2/2021 Stałego Zespołu Roboczego ds. Rynku Pracy, Zatrudnienia, Wynagrodzeń i Świadczeń Socjalnych WRDS WL z dnia 17 września 2021 r. w sprawie projektu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027;
16. Opinia Nr 1/2021 Stałego Zespołu Roboczego ds. Gospodarki, Innowacji i Rozwoju Przedsiębiorczości WRDS WL z dnia 21 września 2021 r. w sprawie projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027;
17. Stanowisko Pracodawców Lubelszczyzny „Lewiatan” do konsultacji Regionalnego Programu Operacyjnego RPO WL 2021-2027;
18. Opinia Nr 2/2021 Strony Pracodawców i Pracowników WRDS WL z dnia 28 września 2021 r. do projektu programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027.